

מדינת ישראל
משרד המשפטים
לשכת המשנה לפרקליט המדינה
(תפקידים מיוחדים)

י"ט חשוון תשע"ב
16 נובמבר 2011
מס' תיק: 86-10-6
מס' מכתב: 811-99-2011-004726

לכבוד: **חה"כ פרופי אריה אלדד,**
הכנסת
עוה"ד דן יקר,
היועץ המשפטי,
האגודה לזכויות האזרח בישראל

שלום רב,

הנדון: חקירה בחשד לחסתה לאלימות במסגרת פסטיבל "קירוב לבבות" בחיפה

1. פניתם אלינו: חה"כ אלדד – כמתלונן, ועוה"ד יקר – כבי"כ החשודים, בענין שבנדון. לאחר שהסתיימה חקירת המשטרה, והתיק נבחן - בפרקליטות מחוז חיפה (פלילו) וביחידתנו, הגיעה העת להשיב לפניותיכם ולחציג את מסקנותינו בסיום הטיפול.
2. נקודת המוצא של החקירה במקרה דגן היתה פרסום בעיתונות על אירוע שהתקיים בחיפה וכונה "פסטיבל קירוב לבבות". במהלך הארוע הושמע שיר, שעל-פי הפרסום כלל דברים שעשויים להוות הסתה לאלימות. נטען בכתבה שהשיר כלל את המילים הבאות: "אני ערבי גאה, מחבל מתאבד, אני ארצח את אמא שלך ואחותך".
3. אציין כי סגן יו"ר הכנסת, חה"כ דר' אחמד טיבי, פנה לראש עיריית חיפה, וחלין על הפסקת הופעתם של הזמרים בפסטיבל, בעקבות השמעת השיר האמור. ראש העירייה, מר יחב, השיב שהזמרים התבקשו לרדת מהבמה בשל דברי השנאה וההסתה ששולבו במילות השירים.
4. כאמור במכתבינו הקודמים, לאחר התלבטות, הוחלט לפתוח בחקירה בענין. לאחר שהתקיימה החקירה פנה אלינו עו"ד יקר בשם החשודים שנחקרו, הלין על חקירתם של מבצעי השיר כחשודים, וטען שהנתונים שהיו בפנינו לא הצדיקו פתיחה בחקירה. לדבריו, עצם החלטה לקיים חקירה בענין זה פגעה פגיעה קשה בחופש הביטוי האומנותי והפוליטי, ופגעה בחשודים שנאלצו להסביר לשוטרים את "כוונת המשורר", את המטאפורות

המרכיבות את השיר ואת המסרים העולים ממנו, שלדבריו אינם מגיעים לכדי הסתח לאלימות.

5. בעינינו תוצאות החקירה מלמדות כי היה גם היה יסוד לפתיחתה. באשר לתשתית הראייתית, הרי שבניגוד למשתמע ממכתבו של עוה"ד יקיר, אין כלל, על-פיו כתבה בעיתון אינה יכולה לעולם לבסס פתיחה בחקירה, ובוודאי כתבה כזו, שהיתה מפורטת וכללה ציטוטים. הכתבה נקבה גם בשם של תושבים שונים של האזור, שעשויים היו להעיד על הארוע. הכתבה עסקה בפסטיבל, שניתן היה לסבור שתועד, באופן ששימר את תוכן השיר. חקירות מעטות נפתחות כידוע בגין התבטאויות, אך מתוך אותן חקירות מעטות – חלק ניכר מתחיל מדווח בכלי התקשורת על אודות ההתבטאות. במקרה זה סיפק הדווח העיתונאי כלים ראויים להתחיל באיסוף המידע בחקירה.

6. בשלב ההתלבטות על הפתיחה בחקירה שאלנו, האם על-פני הדברים יתכן שהתקיימה אפשרות ממשית שהפרסום יביא לאלימות, כפי שדרש המחוקק לצורך התגבשות העבירה. בהתחשב בתוכנם הקיצוני של הדברים שהופיעו בכתבה, ובהזדהות הגלויה בהם עם רעיון פיגועי ההתאבדות, סברנו שגם נושא האפשרות הממשית, והעובדות המלמדות על קיומה או על העדרה, צריך שיתבררו בחקירה, וכך הנחינו את המשטרה.

7. בחקירה הכחישו הזמרים כי שרו את המילים שיוחסו להם בכתבה. לדבריהם, הם לא שרו "אני מחבל מתאבד" אלא "אני פצצה מהלכת" אך לא התכוונו לביטוי כפשוטו, אלא במשמעות סמלית כלשהי, הפוכה מהמשמעות המקובלת, היינו – לא פצצה מהלכת של חומר נפץ, מסמרים והרג, אלא פצצה מהלכת שמכילה רעיונות של שלום, פיוס ואתווה.

8. עו"ד יקיר, בפנייתו אלינו, צרף נוסח אנגלי של השיר, כפי ששלח לו מרשו, והוא כולל את המילים:

"I'm a walking bomb' straight up from the land of martyrdom"

9. כידוע, אלפי ישראלים שילמו בחייהם על פעולתם של אותן "walking bombs" שפעלו מתוך מה שכונה על ידי שולחיהם "martyrdom", קרי מות קדושים, או בערבית – "איסתישהד". בחקירה טענו החשודים כי כל אלה היו מטאפורות, ושתכליתם האמיתית היא להטיף לשלום ולדו קיום.

10. מילות השיר, ששלח עו"ד יקיר מהללות את "הטרוריסט של המאה ה-21", שאינו נושא חגורת נפץ אך הוא עתיד לירות בנו את "קלע השירה". כך הוא גם משורר:

"I'll suicide bomb you with freestyle movement dance"

11. החשודים הדגישו בחקירה את התנגדותם לאלימות, ואת רצונם להשתתף באירוע של קירוב לבבות, לשם קידום חיים משותפים של בני כל הלאומים והקבוצות.

12. החלטנו לבסוף על סגירת התיק מחוסר ראיות. הסברם של החשודים לשירתם על מתבלים מתאבדים, שהידים, ופצצות מחלכות הוא הסבר שנראה מיתמם, מתחכם ומאולץ, אך באופן הניתוח של הדברים במסגרת משפט פלילי הוא עשוי בהחלט לעורר ספק סביר בשאלת הכוונה להסית לאלימות, ואף יותר מכך, יתכן שהוא משליך על התקיימות האפשרות הממשית שהדברים יוליכו למעשה אלימות. בנסיבות אלה, לדעתנו, לא מתקיימת אפשרות סבירה להרשעה. בתחום זה של עבריינות, יותר מאשר בתחומים אחרים, ניתן בבית-המשפט משקל רב גם להסבר מיתמם ומאולץ.

13. אנו מקיימים כידוע, מדיניות מצמצמות ומרסנת באכיפת הוראות הדין, שהקפדה מלאה עליהן עלולה לפגוע בחופש הביטוי. עם זאת, ככל רשויות השלטון אנו מצוים ציווי חוקתי להגן על זכויות היסוד של האדם, ובראשן הזכות לחיים ולכבוד. זכויות כאלה, שנמנו במפורש בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, עלולות להיפגע אם לא נמנע הסתה לאלימות ולטרור, ואת המעשים הבאים בעקבותיה.

14. עו"ד יקיר הפנה לחשש, המתלווה לכל אכיפה של מגבלה על חופש הביטוי, מיצירת "אפקט מצנן" על יישום עקרון זה בחברתנו. אנו ערים לחשש שעו"ד יקיר הביע, ופעולותינו מודרכות, בין היתר, על-ידי רעיון זה. עם זאת איננו סבורים שיש לראות בדאגה את האפשרות שבישראל תצונן מעט, ואולי אף תוקפא, התופעה של דברי הערצה למתבלים מתאבדים בפרט, ושל דברי שבח למעשי טרור בכלל. ביתר התחומים ימשיך לשרור החום של חברה פתוחה ודמוקרטית, שהביטוי בה חופשי ואף סוער.

בכבוד רב,
 בן אלזר
 דן אלדד, עו"ד
 מנהל תחום תפקידים מיוחדים
 בפרקליטות המדינה

העתק:

היועץ המשפטי לממשלה

פרקליט המדינה

המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים)

פרקליט מחוז חיפה (פלילי) - מצ"ב תיק תשאל חיפה 5494/11/6 שהועבר באמצעותכם

רח"ט תביעות, אח"מ, מטא"ר, משטרת ישראל

ראש עיריית חיפה, ת.ד 4811 חיפה 31047